

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

HAZİRAN 2015

Sayı 26

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Uluslararası Enerji Ajansı'nın verileri, petrol arzının dünya çapında son beş çeyrekte petrol talebini aştığını ve bunun 1997 Asya ekonomik krizinden bu yana kaydedilen en dayanıklı arz fazlası olduğunu açıklamıştır. Bu bağlamda veriler, eğer Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC)'nin üretimi şimdiki oranlarda tutması halinde, üçüncü çeyrek itibarıyla son 30 yılın en uzun süreli arz fazlası olacağını göstermektedir.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tarafından hazırlanan, Küresel Gıda Fiyatları Endeksi, azalış trendini Mayıs ayında da sürdürerek yaklaşık 6 yılın en düşüğüne gerilemiştir. Söz konusu rekor seviyeli gerilemede, bu yılki rekoltenin olumlu görünümüyle birlikte tahıl fiyatlarının önemli ölçüde düşmesinin etkili olduğu belirtilmektedir.

OECD, 34 üye ülkenin enflasyon oranının yıllık bazda Mart'taki %0,6'dan Nisan ayında %0,4'e gerilediğini açıklamıştır. Bu değer son üç yılın en düşük düzeyi olup; çoğu Merkez Bankası'nın sağlıklı büyüme için uygun gördüğü %2'lik enflasyonun oldukça altında kalmıştır.

ABD'nin önde gelen düşünce kuruluşlarından Conference Board'a göre, dünya ekonomisi 2000 yılından bu yana en düşük üretkenlik düzeyinde bulunmaktadır. Bu sonuca yol açan sebeplerin başında ise büyümenin azalması ve gelişen ülkelerde yaşanmaya başlayan nüfus gösterilmektedir.

Küresel imalat PMI değeri, Mayıs ayında çok az bir yükselişle 51,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

ABD

Yılın ilk aylarında kaydedilen zayıf ekonomik veriler, Amerikan Merkez Bankası (FED)'in faiz artırım kararını ertelemesine neden olmuştur. Ancak FED, söz konusu zayıflığın dönemsel ve geçici olduğunu açıklayarak, iyimserliğini koruduğunu belirtmiştir. Nitekim ülkedeki son ekonomik gelişmeler, ekonomik toparlanmanın güçlenmeye başladığına işaret etmektedir. Tüketici güven endeksinin Haziran ayında, ücret beklentilerinde son yedi yılın en hızlı artışının görülmesi ekonomideki gelişmelerin olumlu algısına işaret etmektedir.

Dünya Bankası, gelişmekte olan ülkelerin artan dış borçlanma maliyeti ve düşen emtia fiyatları nedeniyle zor bir dönemden geçtiği ve faiz artışının bu ülkelerin ekonomik şartlarını daha da kötüleştirebileceğini gerekçe göstererek, FED'in faiz artırımında aceleci davranmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Ticaretteki toparlanma eğilimi de bir diğer önemli gelişme olarak dikkat çekmektedir. Güncel veriler itibarıyla, ithalatın beklentilerin üzerinde daralması, dış ticaret açığını sınırlandırmıştır. Önümüzdeki dönemlerde özellikle ham petrol üretimi, ithalatı sınırlamaya devam edebilecektir.

Mayıs ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre 0,1 puanlık bir düşüşle 54,0 düzeyinde gerçekleşmiştir.

EURO BÖLGESİ – AB

Yunanistan'ın borç krizinin çözüme kavuşturulamaması, Bölge'nin en önemli sorunu olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda, kreditorlerle yürütülen müzakerelerin tıkanmasının ardından, Haziran ayı sonunda yüksek miktarda borç ödemesi gereken Yunanistan'ın temerrüde düşme olasılığı ilk defa resmi olarak tartışılmaya başlanmıştır. Bölge ekonomisindeki güven ortamını da tehdit eden bu gelişme, toparlanmaya ilişkin verileri de olumsuz etkilemekte, Euro'nun Dolar karşısındaki değer kaybı artmaktadır.

Avrupa Merkez Bankası; AB'nin ekonomik gücünü eski haline getirebilmesi ve sürdürebilmesi için bir kuantum sıçrayışı yapması gerektiğini belirtmiştir.

İngiltere'nin, AB üyeliğini referanduma götürmeyi planladığını açıklaması, Birliğin ekonomik ve sosyal bütünlüğünü tehdit eden bir diğer önemli gelişmedir. Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu S&P tarafından İngiltere'nin bu kararı gerekçe gösterilerek, ülkenin kredi notu görünümünün "durağandan" negatife" çekildiği açıklanmıştır. Almanya Sanayicileri Birliği tarafından da İngiltere'nin AB'den ayrılmasının, Birlikteki ülkeleri olumsuz etkileyeceği, İngiltere olmadan Avrupa pazarının ağırlığını önemli ölçüde kaybedeceği vurgulanmıştır.

Bölge ekonomisinin büyüme oranı, ilk çeyrek dönemde ihracat ve tüketimden destek bulmuş, gayrisafi yurtiçi hasıla Mart ayından sona eren üç aylık dönemde %0.4 yükselmiştir.

Bölge'nin imalat PMI değeri, bir önceki aya göre 0,2 puanlık bir düşüşle, 52,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

JAPONYA

Japonya ekonomisi, ilk çeyrek dönemde, yıllık bazda %3.9 genişleyerek, beklentilerin üzerinde bir büyüme kaydetmiştir. Büyümenin artmasında, işletme yatırımlarının daha güçlü bir ivmelenme göstermesinin ve stokların yükselmesinin etkili olduğu belirtilmiştir.

Japonya'nın ihracatı, Mayıs ayında %3,8 oranla geçtiğimiz yıl Ağustos ayından bu yana en yavaş yükselişi kaydetmiştir. Bu gelişme, ekonomik toparlanmanın sekteye uğrayabileceği şeklinde yorumlanmaktadır. Nitekim durağan seyirli ihracat, sanayi üretimini de olumsuz etkileyebilecektir.

Son açıklanan veriler itibarıyla, tüketici fiyatları Nisan ayında bir yıl önceye göre herhangi bir değişim göstermemiştir. Bu bağlamda, Japonya Merkez Bankası'nın, enflasyonu destekleme yönündeki tüm çabalarına rağmen, hane halkı harcamalarının gerilemesinin, deflasyonun frenlenmesinde engel teşkil ettiği belirtilmektedir.

Mayıs ayı İmalat PMI değeri, 1 puanlık bir artışla eşik düzeyin üzerine çıkmış ve 50,9 düzeyinde gerçekleşmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin Merkez Bankası (PBOC), Yuan'ın küresel profilini yükseltmek için yeni adımlar atmaya hazırlanıyor. Uluslararası Para Fonu (IMF), Yuan'a rezerv para birimi statüsünü verip vermemeyi değerlendirmektedir.

Çin Merkez Bankası'nın aldığı gevşeme önlemleri ile ülkenin kredi hacmi, Mayıs ayında beklentilerin üzerinde bir büyüme kaydetmiştir. Bununla birlikte, sanayi üretimi de Mayıs ayında bir yıl önceye göre %6,1'lik yükselişle, beklentilerin üzerinde artış kaydetmiştir.

Tüketici fiyat endeksinin son açıklanmış olan veriler itibarıyla, bir yıl önceye göre %1,2 artış göstermesi ve üretici fiyatları endeksinin %4,6 gerileyerek 3 yıldan uzun süreli düşüş dönemini genişletmesi, Çin'deki deflasyon riskinin devam ettiğini göstermektedir.

Mayıs ayı imalat PMI değeri, bir miktar artışla 49,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

HİNDİSTAN

Hindistan Merkez Bankası, gösterge repo faiz oranını %7,50'den %7,25'e düşürmüştür. Böylece üçüncü kez faiz indirimine gidilen ülkede, Eylül 2013'den bu yana da en düşük oran görülmüş olmaktadır.

Bununla birlikte Hindistan Merkez Bankası'nca, bankaların temerrüde düşen şirketlerin kredilerinden toparlanmalarına yardımcı olmak için, kuralları revize ettiğini açıklamıştır. Yeni kurallar dahilinde bankalar, kredileri hisse senedi çevirebilecek, stres altındaki bir şirkette hissesini kontrol edebilecek ve stratejik borç yapılandırma planı altında, şirketi karlı hale getirmek için kendi seçimleri olan bir yönetim getirebileceklerdir.

PMI değerlerinde dalgalanma seyri devam etmektedir. Bu bağlamda, Mayıs ayı imalat PMI değeri tekrar yükseliş trendini yakalamış ve 52,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BREZİLYA

Brezilya Merkez Bankası, üst üste altıncı kez faiz artırımını gerçekleştirmiştir. Böylece, son alınan karar doğrultusunda, gösterge faiz oranı %13,75'e kadar yükselmiş bulunmaktadır.

Kırılgan beşli ülkelerinden biri olan Brezilya'nın 2015 yıl sonu enflasyon oranına ilişkin beklentiler güçlenmektedir. Bu bağlamda, Brezilya Merkez Bankası tarafından yapılan anket çalışmasının sonuçlarına göre, 2015 yılı enflasyon oranı beklentisi %8,8 olarak belirlenmiştir.

Mayıs ayı imalat PMI değeri, düşüş seyrini devam ettirmiş ve 45,9 düzeyinde gerçekleşmiştir.

RUSYA

Rusya Merkez Bankası, politika faizini 100 baz puan düşürerek %11,5'e indirmiştir. Ruble'yi ve enflasyon risklerini kontrol altında tutmak amacıyla bu yıl dördüncü kez faiz indirim kararı alan Banka, "Enflasyonda düşüş sürerse faiz indirimleri devam edebilir" açıklamasında bulunmuştur.

IMF, Rusya'nın gayri safi yurtiçi hasıla daralma tahminini %3,8'den %3,4'e revize etmiştir. Yıl sonu enflasyon oranının ise %12,5 olacağı öngörülmüştür. Bu bağlamda, Rusya ekonomisinin, geçtiğimiz yıl yaşanan Ukrayna krizi, petrol fiyatlarında gerçekleşen %50'lik düşüş ve Ruble'deki %30'luk değer kaybı yüzünden, büyümenin frenleneceği belirtilmiştir.

Mayıs ayı imalat PMI değeri, bir önceki aya göre gerileme göstererek 47,6 düzeyinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE

Türkiye'de, siyasi tablonun süregelen belirsizliği, ekonomiyi olumsuz yönde etkilemeye devam etmektedir. 7 Haziran 2015 tarihinde gerçekleştirilen genel seçimlerin, 13 yıllık tek parti iktidarının ardından ilk kez, koalisyon hükümeti biçiminde sonuçlanması, siyasi ve ekonomik istikrara ilişkin endişeleri de artırmıştır. Farklı koalisyon seçeneklerinin veya erken seçimin olası etkilerinin derinlemesine tartışılması, küresel yatırımcıların risk algısını da güçlendirmektedir.

OECD, yaptığı güncel açıklamada Türkiye için büyüme tahminlerini düşürmüş ve 2015'te %3,1, 2016'da ise %3,9 büyüme beklediğini belirtmiştir. Söz konusu negatif yönlü revizede, "genel seçimlerin yarattığı belirsizlik ve jeopolitik gerginliğin, yatırımları ve tüketim harcamalarını geriletmesi" yorumunda bulunulmuştur.

Söz konusu gelişmeler doğrultusunda, Türk Lirası'nın Dolar karşısındaki değer kaybı da güçlenmiştir.

Mayıs ayı imalat PMI değeri, yılbaşından bu yana ilk kez eşik değeri aşmış ve 50,2 düzeyinde gerçekleşmiştir.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

BÜYÜME

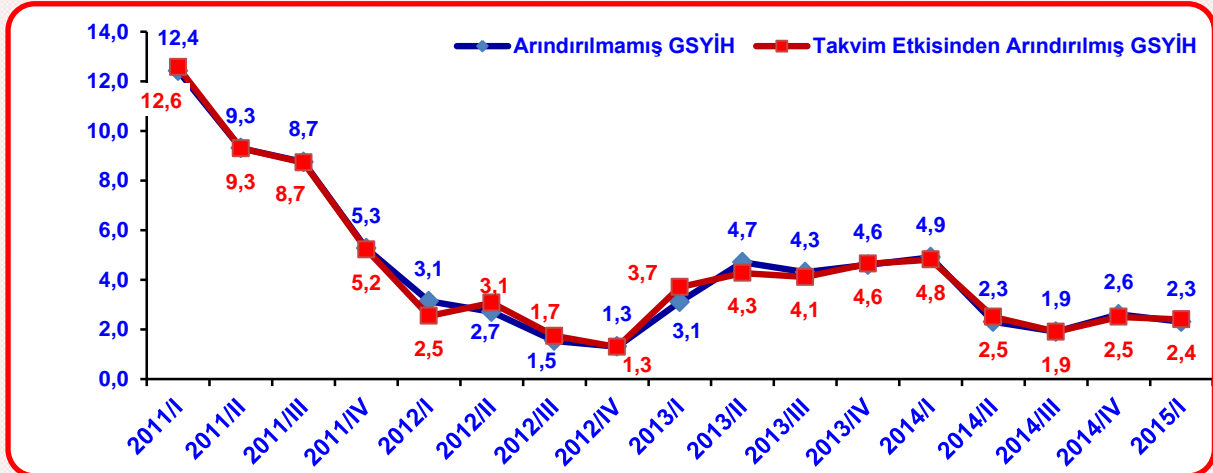
Dönem	Sabit fiyatlarla			Hanehalklarının Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Devletin Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)	(Eksi) Mal ve Hizmet İthalatı (%)	
	GSYH (Milyon TL)	Gelişme hızı (%)	İmalat Sanayi Gelişme hızı (%)						
2014	I	29.413	4,9	6,3	2,6	9,2	-0,3	11,1	0,7
	II	30.907	2,3	3,0	0,4	2,5	-3,5	5,5	-4,3
	III	33.645	1,9	2,7	0,1	6,6	-0,4	7,9	-1,6
	IV	32.104	2,6	2,8	2,4	1,7	-1,0	3,4	4,6
	Yıllık	126.070	2,9	3,7	1,3	4,6	-1,3	6,8	-0,2
2015	I	30.089	2,3	0,8	4,5	2,5	0,0	-0,3	4,1
	3 Aylık	30.089	2,3	0,8	4,5	2,5	0,0	-0,3	4,1

2015 yılı ilk çeyreğinde hesaplanan gayri safi yurtiçi hasıla değeri bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla %2,3 artışla 30 milyar 89 milyon TL olmuştur.

GSYH, sabit fiyatlarla 2015 yılı ilk çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre, takvim etkisinden arındırılmış değeri %2,4 ve mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış değeri %1,3 artış gerçekleştirmiştir.

2015 yılı ilk çeyreğinde sabit fiyatlarla en hızlı büyümenin sırasıyla; Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (%14,0), dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri (%9,6) ve bilgi ve iletişim (%9,2) sektörlerinde gerçekleştiği görülmektedir. İmalat sanayi %0,8 büyürken inşaat %3,5 oranında daralmıştır. Sabit fiyatlarla 2015 yılı ilk çeyreğinde, en fazla gerileyen sektör ise, (-%8,1) ile madencilik ve taşocakçılığı sektörü olmuştur.

2015 yılı ilk çeyreğinde, özel tüketim arttığı, kamu yatırımlarının azalırken kamu tüketiminin azda olsa arttığı görülmüştür. İhracat pazarlarında yaşanan siyasi sorunlar ile AB'nin ekonomik durgunluğu mal ve hizmet ihracatında azalmaya neden olmuştur. Harcamalar tarafında özel sektör makine-teçhizat yatırımlarında artış yaşanmıştır. İmalat sanayide ise, çok sınırlı bir büyüme gerçekleşmiştir. İç tüketim artarken, üretimdeki büyümenin çok sınırlı kalması ithal ürünlere yönelindiği göstermekte ve stoklardaki gerileme de bu durumu işaret etmektedir. Uzun yıllardır büyümeye büyük katkı sağlayan inşaat sektörü ise, arz fazlası, iç talep yavaşlığı ve faizlerdeki artışların etkisiyle gerilemiştir. Ticaret ve ulaştırma sektöründeki düşük büyümede üretimdeki düşüşü desteklemektedir. Ekonomik istikrarın yakalanabilmesi adına bir an önce ülkedeki siyasi belirsizliklerin çözülmesi gerekmektedir.

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE		YD-ÜFE	
Mayıs	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Yıllık	9,66	8,09	11,28	6,52	15,93	9,46
Yıllık Ort.	8,23	8,45	8,66	6,98	15,03	5,31
Aylık	0,40	0,56	-0,52	1,11	-1,62	1,52

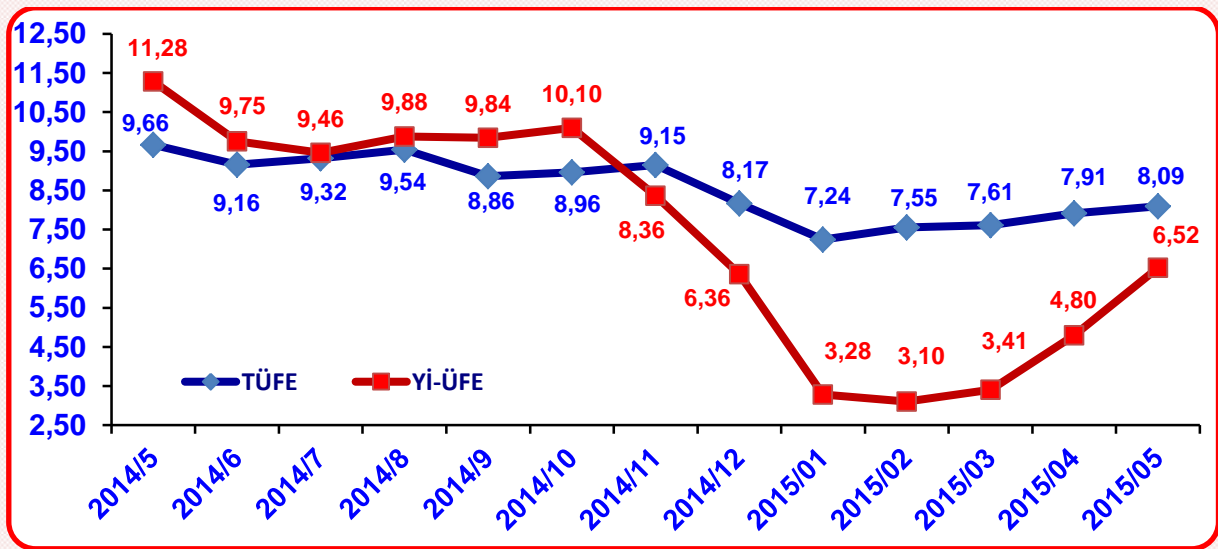
2015 yılı Mayıs ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %8,09, Yİ-ÜFE'de %6,52 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,56 oranında, Yİ-ÜFE'de ise %1,11 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de (%13,44) ile lokanta ve oteller grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; gıda ve alkolsüz içecekler (%12,81), çeşitli mal ve hizmetler (%9,79), eğlence ve kültür (%8,70) ve konut (%8,32) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırında; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %8,79 ve on iki aylık ortalamalara göre %9,05 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşımacılık sektöründe %0,86, imalat sanayi sektöründe %1,53, su sektöründe %1,06 oranında artış ve elektrik ve gaz sektöründe %2,73 oranında azalış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %7,09 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)

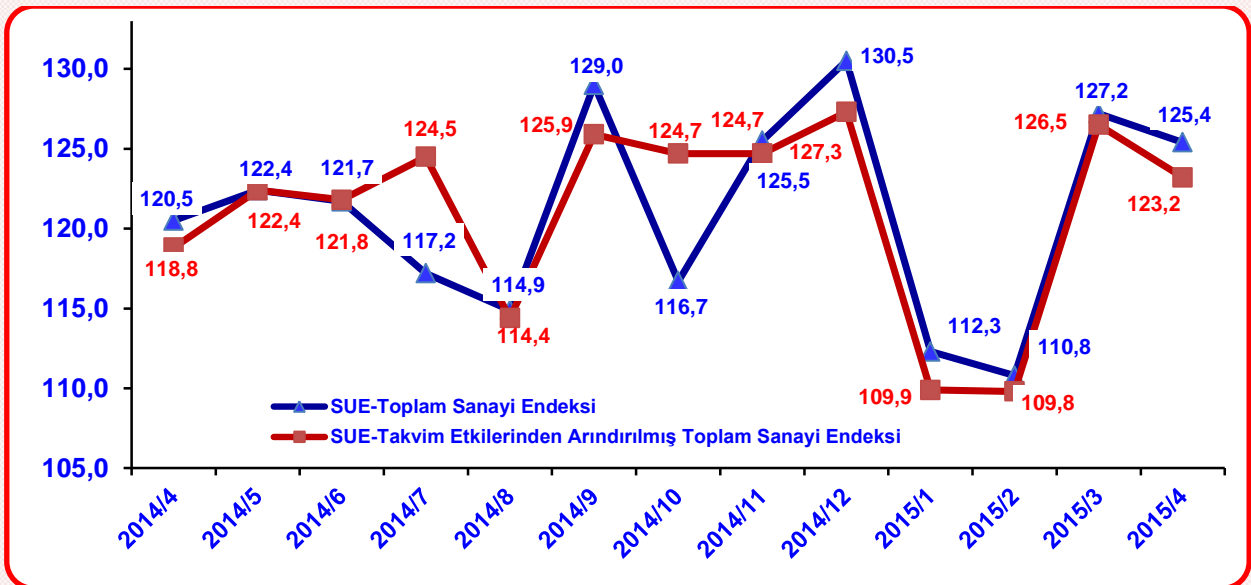
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

NİSAN 2015 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	125,4	3,7	123,2	3,8	124,8	0,0
Madencilik ve Taşocakçılığı	107,8	-5,0	106,7	-5,0	109,7	-4,5
İmalat Sanayi	128,3	4,6	125,8	4,6	126,3	0,0
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	115,4	2,1	114,5	2,1	122,4	2,1

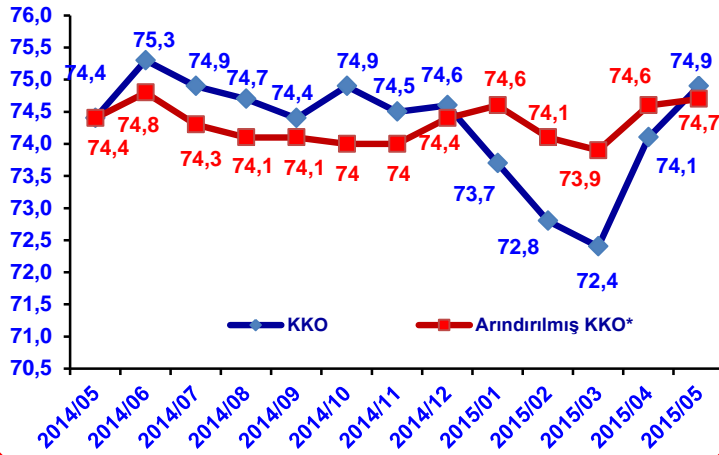
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2015 yılı Nisan ayında %3,7 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %5,0 oranında azalırken, imalat sanayi sektöründe %4,6 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %2,1 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2015 yılı Nisan ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek artış; %1,9 ile dayanıklı tüketim malı imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla artış ise, %18,3 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %11,7 ile diğer ulaşım araçlarının imalatı ve %6,4 ile tütün ürünleri imalatı izlemiştir. En yüksek düşüş; %20,8 ile makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı imalatında gerçekleşmiştir. Bu düşüşü, %9,6 ile kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı ve %6,6 ile temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2015 yılı Mayıs ayında Kapasite Kullanımı %74,9 oranında gerçekleşmiştir.

Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı %85, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %82,2, ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) %80,3, motorlu kara taşıtı, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı %79,2 ile 2015 yılı Mayıs ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

MART 2014-2015	Toplam	
	2014	2015
15 yaş ve daha yukarı yaşta kişiler		
Nüfus (Bin kişi)	56.718	57.609
İşgücü (Bin kişi)	28.330	29.022
İstihdam (Bin kişi)	25.583	25.953
Tarım	5.315	5.193
Tarım dışı	20.268	20.759
İşsiz (Bin kişi)	2.747	3.069
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	28.388	28.587
İşgücüne katılma oranı (%)	49,9	50,4
İstihdam oranı (%)	45,1	45,0
İşsizlik oranı (%)	9,7	10,6
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,6	12,6
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	54,5	55,0
İstihdam oranı (%)	49,1	49,1
İşsizlik oranı (%)	9,9	10,8
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,7	12,6
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	16,7	18,6

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaşta kişilerde 2015 yılı Mart ayında da işsizlik oranı %10,6 oranı ile yüksek seyirini korumuş olup, erkeklerde %9,6, kadınlarda %12,9 oranında gerçekleşmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %12,6, işsiz sayısı 3 milyon 69 bin kişi olarak kaydedilmiştir. Genç nüfusta işsizlik oranı %18,6 seviyesine gerçekleşmiştir.

2015 yılı Mart ayında istihdam edilenlerin %20,0'si tarım, %20,5'i sanayi, %6,9'u inşaat ve %52,6'sı hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

MART 2015	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.062	2.855	1.729	9.520	18.165
Kadın	1.246	2.339	60	4.143	7.787
Toplam	5.308	5.193	1.789	13.662	25.953

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Nisan		12 Aylık Kümülatif 2015
	2014	2015	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-4.927	-3.408	-44.257
SERMAYE HESABI	0	0	-47
FİNANS HESABI	-6.944	-515	-39.949
Doğrudan Yatırımlar (net)	-695	-234	-4.337
Portföy Yatırımlar (net)	-4.202	-755	-17.550
Diğer Yatırımlar (net)	-4.769	-1.433	-18.026
Rezerv Varlıklar (net)	2.722	1.907	-36
Net Hata ve Noksan	-2.017	2.893	4.355

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığı, 2015 yılı Nisan ayında geçen yılın aynı ayına göre %30,8 daralarak yaklaşık 3,4 milyar dolar ile piyasa beklentilerinin biraz üzerinde gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatifte ise, dış ticaret açığındaki azalmanın etkisiyle 44,3 milyar dolar ile gerileme eğilimine girmiştir. İhracattaki yatay seyir ile ithalattaki daralma ve altın ihracatındaki artış bu gerileme de etkili olmuştur.

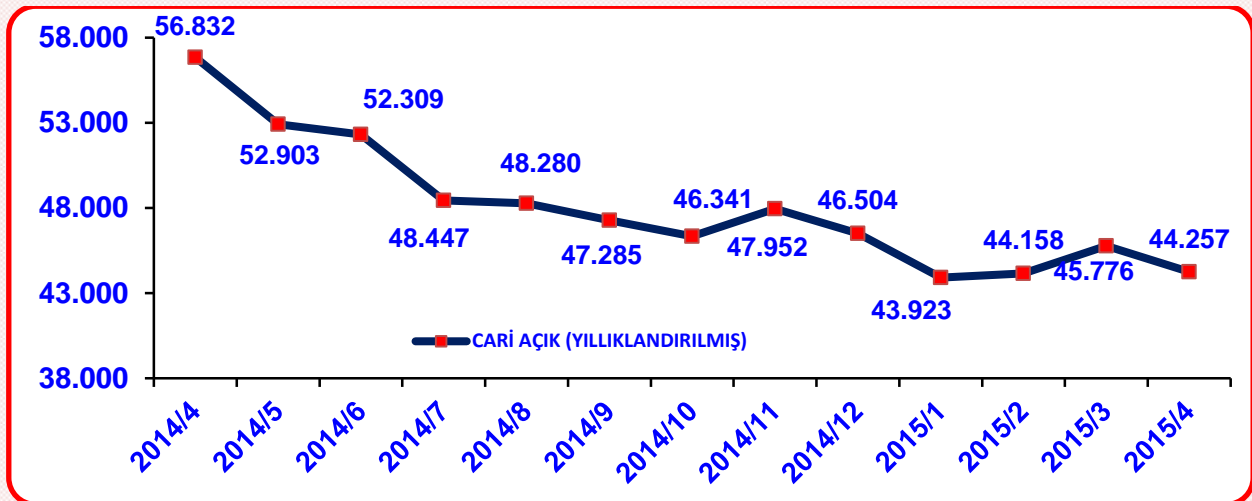
2015 yılı Nisan ayında 0,2 milyar dolar ile son 11 ayın en düşük seviyesinde gerçekleşen net doğrudan yatırımların ivme kaybettiği gözlenmiştir.

Portföy yatırımlarında 2015 yılı Nisan ayında toparlanma eğilimine girerek 755 milyon dolar seviyesinde sermaye girişi olmuştur. Diğer yatırımlarda 2015 yılı Ocak-Nisan döneminde geçen yılın aynı dönemine göre, %43 artarak 3,9 milyar dolar seviyesinde giriş gerçekleşmiştir.

Rezerv varlıklarda 2015 yılı Nisan ayında 1,9 milyar dolar seviyesine yükselmiştir. 2015 yılı Ocak-Nisan döneminde ise, geçen yılın aynı dönemine göre %20 azalarak 1,7 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

2015 yılı Nisan ayında net hat ve noksan kaleminde 2,9 milyar dolar ile cari açığın finansmanında büyük ölçüde etkili olmuştur.

Ülkemizde artan siyasi belirsizlikler sebebiyle sermaye girişlerinde dengesizlikler yaşansa da cari açık üzerinde büyük bir baskı oluşturmayacağı öngörülmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi*
2014		
Mayıs	113,3	76,0
Haziran	110,7	73,7
Temmuz	109,0	73,9
Ağustos	106,8	73,2
Eylül	107,6	74,0
Ekim	106,9	70,3
Kasım	102,7	68,7
Aralık	101,2	67,7
2015		
Ocak	103,2	67,7
Şubat	103,4	68,1
Mart	103,5	64,4
Nisan	107,9	65,4
Mayıs	109,0	64,3
Haziran	-	66,4

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2015 yılı Mayıs ayında, 1,1 puan artışla, 109,0 seviyesinde gerçekleşerek artış eğilimi sürdürmüştür.

Tüketici Güven Endeksi, 2015 yılı Haziran ayında bir önceki aya göre, 3,4 puan artışla 66,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Endeksteki 2015 yılı Haziran ayı yükselişi, 2015 yılı Mayıs ayında 2010 yılından buyana en düşük seviyesinde gerçekleşmesinin ardından toparlanma eğilimine girdiğini göstermektedir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2014 yılı Ocak-Mayıs döneminde 2,8 milyar TL olan bütçe açığı, 2015 yılı Ocak- Mayıs döneminde 2,4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %12,5 oranında artarak 197,9 milyar, bütçe giderleri ise, %12,1 oranında artarak 200,3 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2015 yılı Ocak- Mayıs döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %14,7 oranında artarak 164,4 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %12 oranında artarak, 172,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak- Mayıs döneminde 22,1 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 25,6 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-MAYIS		Değişim Oranı (%)
	2014	2015	
Bütçe Giderleri	178.686	200.324	12,1
Faiz Hariç Giderler	153.795	172.299	12,0
Faiz Giderleri	24.891	28.025	12,6
Bütçe Gelirleri	175.924	197.904	12,5
Vergi Gelirleri	143.337	164.421	14,7
Bütçe Dengesi	-2.762	-2.419	12,4
Faiz Dışı Denge	22.129	25.605	15,7

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Nisan	2014	53.506		78.117		57.145		-24.511		68,5
	2015	50.477	-5,7	70.663	-9,5	49.799	-12,9	-20.186	-18,0	71,4
Nisan	2014	13.372		20.659		14.472		-7.287		64,7
	2015	13.392	0,2	18.358	-11,1	12.152	-16,0	-4.966	-31,9	73,0

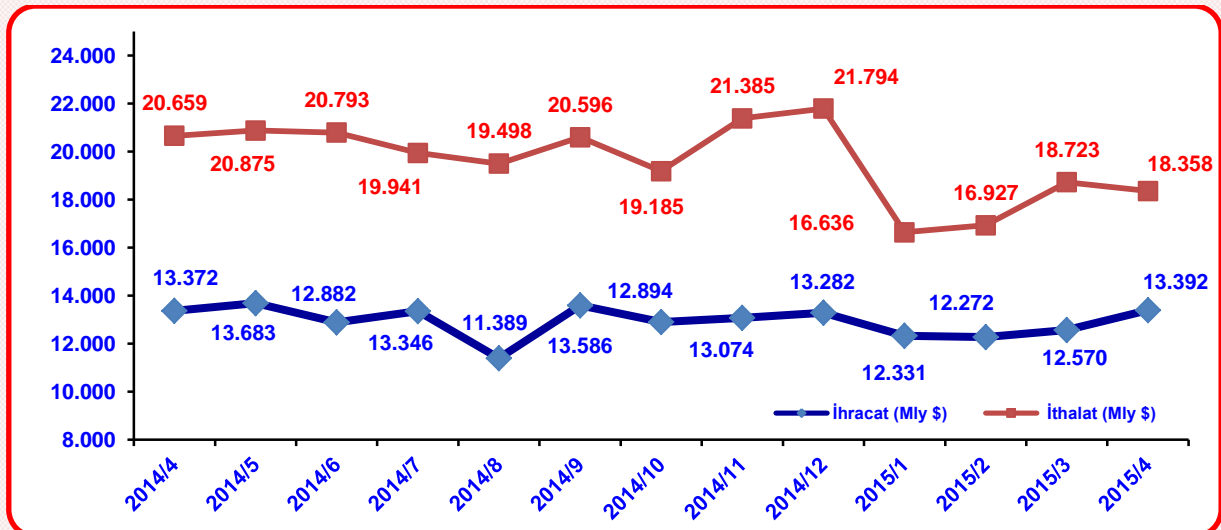
2015 yılı Nisan ayında ihracat, 2014 yılı Nisan ayına göre %0,2 artarak 13,3 milyar dolar, ithalat da %11,1 oranında azalarak 18,3 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %31,9 oranında azalarak 4,9 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

2014 yılı Nisan ayında %44,1 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2015 yılı Nisan ayında %39,5'e düşmüş; 2014 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %10,4 oranında azalarak, 5,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Nisan ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "kıymetli ve yarı kıymetli taşlar, kıymetli metaller, inciler, taklit mücevherci eşyası, metal paralar" (1.774 milyon \$) olurken; bu fasılı "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.518 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.091 milyon \$) ve "örme giyim eşyası" (716 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (3.028 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.187 milyon \$); "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.548 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.469 milyon \$); ile "demir ve çelik" (1.164 milyon \$) en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2015 yılı Nisan ayında İzmir'in ihracatı 2014 yılı Nisan ayında göre, %11,6 oranında azalarak 701 milyon dolar, ithalatı da %12,5 oranında azalarak 789 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Nisan ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2014 yılı Nisan ayında göre, %11,6 oranında azalarak 1,2 milyar dolar, ithalatı da %11,1 oranında azalarak 1,3 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2010	2011	2012	2013	2014	2015/1
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	731.608	774.188	785.721	821.937	800.107	180.506
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	9,2	8,8	2,2	4,2	2,9	2,3
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	13,6	10	1,8	3,7	3,7	0,8
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	22.594	24.110	24.821	25.524	25.933	25.953
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.046	2.615	2.518	2.747	2.853	3.069
İşsizlik Oranı (%)	11,9	9,8	9,2	9,7	9,9	10,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	14,8	12,4	11,5	12,0	12,0	12,6
ENFLASYON (%)	2010	2011	2012	2013	2014	May.15
Yİ-ÜFE (yıllık)	8,51	11,07	6,17	4,48	10,29	6,52
YD-ÜFE (yıllık)	-	14,65	3,49	6,57	13,12	9,46
TÜFE (yıllık)	8,58	6,45	8,94	7,49	8,85	8,09
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Nis. 2015
İhracat	113.883	134.907	152.462	151.803	157.643	50.477
İthalat	185.544	240.842	236.545	251.661	242.184	70.663
Dış Ticaret Dengesi	-71.661	-105.863	-84.083	-99.858	-84.540	-20.186
Cari İşlemler Dengesi	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-45.846	-14.469
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Nis. 2015
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	60.241	52.384	57.822	96.048	62.021	42.731
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.956	4.213	4.234	4.906	4.055	1.573
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Nis. 2015
Kurulan Şirket Sayıları	102.913	114.872	107.219	108.930	126.635	42.921
Kapanan Şirket Sayıları	43.363	56.121	47.978	37.273	39.051	13.829
ULUSLARARASI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Nis. 2015
Şirket Sayısı (Adet)	3.254	4.336	4.265	3.781	4.691	1.526
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	6.221	14.146	10.126	9.298	8.454	2.889
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-92	-122	-139	-174	-175	-173
BORÇLANMA (Milyar \$)	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dış Borç Stoku	269	292	304	339	389	402
Kamu	83	89	94	104	116	118
Özel	172	191	200	228	268	282
KREDİLER (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Mar.15
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Uzun Vadeli Kredi Borcu	119,7	126,8	139,6	155,9	167,4	169,4
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	Nis.15
(Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış						
Toplam Sanayi	12,4	9,7	2,5	3,4	3,5	3,8
İmalat Sanayi	14	10,1	2,2	4,4	3,1	4,6
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2010	2011	2012	2013	2014	May.15
Kapasite Kullanım Oranı	72,6	75,4	74,2	74,6	74,4	74,9
GÜVEN ENDEKSLERİ	2010	2011	2012	2013	2014	May.15
Reel Kesim Güven Endeksi	106,4	97,2	106,3	108,1	107,1	109,0
Tüketici Güven Endeksi	90,9	92	75,8	76	72,5	66,4 (Haziran)
Ekonomi Güven Endeksi	-	-	104,2	107,9	94,1	82,2
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	Nis.15
Sanayi Ciro Endeksi	100	129,9	140,1	153,1	172,7	188,3
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May.15
Bütçe Dengesi	-40.081	-17.783	-28.791	-18.449	-22.666	-2.419
PROTESTOLU SENET	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Nis.15
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.216	919	1.075	1.091	1.004	315
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	5.769	4.902	6.949	7.494	8.221	2.902
KARŞILIKSIZ ÇEK	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-May.15
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	860	581	943	748	673	276
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	502	297	397	284	202	50
BORSA VE DÖVİZ	2010	2011	2012	2013	2014	Haz.15
BIST 100 Endeksi	59.567	60.195	64.982	77.314	76.306	81.932
Euro/\$	1,33	1,39	1,29	1,33	1,33	1,12

SEKTÖREL BAKIŞ

DÖKÜM SANAYİ

Döküm sanayi, metalleri işlemek ve şekillendirmek konusunda geçmişten günümüze uzun yıllar var olan, sanayinin vazgeçilmez sektörlerinden birisidir. Gündelik hayatımızdan kuyumculuğa, ağır sanayi tezgâhlarına, tarım makinelerinden, gemi makinelerine kadar hemen hemen tüm imalat sanayi ve makine sektörlerinde döküm sanayi ürünleri kullanılmaktadır. Yani birçok sektöre girdi sağlamakta olan sektör sanayide kilit bir rol üstlenmektedir. Birçok sanayi işletmesi bünyesinde dökümhanelerin bulunması bunun en önemli göstergesidir.

Global ölçekte sanayileşmenin hızlanması ile gelişen sektörlerin arasında yer alan döküm sanayi sektörü son yıllarda, otomotiv sanayi ile yükselen bir büyüme grafiği çizmektedir. Amerikan Dökümcüler Derneği ve TÜDÖKSAD'ın 2013 yılı verilerine göre; dünya döküm üretimi 103 milyon tona ulaşmıştır. Dünya döküm üretiminde 44,5 milyon tonla Çin, 12,25 milyon tonla ABD, 9,81 milyon tonla Hindistan, 5,54 milyon tonla Japonya, 5,19 milyon tonla Almanya, 4,1 milyon tonla Rusya, 3,07 milyon tonla Brezilya, 2,56 milyon tonla Kore, 1,97 milyon tonla İtalya ve 1,75 milyon tonla Fransa ilk 10'unu oluşturmaktadır. Brezilya, üretimde ilk 10 ülke arasında %6,9 ile en yüksek artış gösteren ülke konumunda yer alırken, Fransa, Almanya ve Rusya kısmen de olsa düşüş yaşamıştır. Üretimde ilk 10 ülke dünya döküm üretiminin yaklaşık %88'ini oluşturmaktadır. Türkiye 1,54 milyon ton döküm üretimi ile 12. sırada yer almaktadır. Ayrıca demir döküm üretiminde yerini koruyarak ilk 10 ülke arasında yer alırken, demir dışı üretimde de 14. sıraya yükselmiştir. Ayrıca dünyada tesis başına döküm üretimi bakımından 8.659 ton/tesis ile Almanya, 6.122 ton/tesis ile ABD, 4.085 ton/tesis ile Fransa, 3.417 ton/tesis ile Rusya başı çeken ülkelerdir. Dünyada en fazla Çin, Hindistan, ABD ve Almanya'da dökümhane faaliyet göstermektedir.

Dünya metal döküm ürünleri pik, sfero, temper, çelik ve demirdışı olarak öne çıkmaktadır. Metal döküm ürünlerinin tamamının üretiminde Çin ilk sırada gelmektedir. Türkiye döküm üretiminde Avrupa'da demir grubunda 3., demirdışı grubunda ise 6. sıralara yükselmektedir.

2013 yılı dünya döküm satışlarında Çin 90 milyon dolar, ABD 30 milyon dolar, Japonya 19 milyon dolar ile ilk üçte yer almaktadır. Türkiye ise, 4 milyon dolar ile 9. sırada yer alarak ilk 10 ülke arasına girmeyi başarmıştır.

Döküm sanayi sektörü makine imalat sanayi, elektrikli cihaz ve makine sanayi, taşıt araçları (otomotiv) ve inşaat sektörlerine girdi sağlamaktadır. Dünyada döküm sektörü %50 otomotiv ve %30 makine sektörü pazarlarında kendine yer bulmaktadır.

Döküm üretimi metalürjik özelliklerine göre, demir (pik, sfero, temper), çelik, bakır alaşımlar ve alüminyum alaşımlar olmak üzere 4 gruba ayrılmaktadır. Döküm sanayi sektörü üretimi %18 demirdışı ve %82 demir dökümünden oluşmaktadır.

2013 yılı verilerine göre; Türkiye 1.491 ton/tesis tesis başına düşen ortalamaya ve 1.035 adet dökümhaneye sahiptir. Türk döküm sanayi toplam üretimi 2013 yılında 1.543 bin ton, 2014 yılında 1.750 bin ton civarında gerçekleşmiştir. Ayrıca, 2014 yılında Türkiye'de yaklaşık 650 bin ton pik, 600 bin ton sfero, 10 bin ton temper, 140 bin ton çelik ve 350 bin ton demirdışı metal döküm üretimi yapılmaktadır.

Döküm sektörü emek yoğun bir sektör olmasının yanında ileri teknoloji gerektiren ağır sanayi makineleri üretiminde de rol oynamaktadır. 2014 yılında Türk döküm sektörü yaklaşık 33 bin kişiye istihdam sağlamıştır.

Döküm Sanayi, ülkelerin kalkınması ve sanayileşmesi ile ekonomik ve sosyal gelişmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Döküm sektörü ürünlerinin cinsi, miktarı ve kaliteleri toplumların ekonomik yapıları ile değişim göstermektedir. Sanayileşmekte olan toplumlarda döküm ürünlerinin konut, ulaştırma, kent alt yapıları ve tarım aletlerinde yoğunlaşmakta ve buna bağlı olarak gelişmiş ülkelerin milli gelir ve refah düzeylerinin arttığı gözlenmektedir.

Sanayinin mihenk taşlarından olan Türk döküm sektörü ara malı üreten sanayi sektörleri (enerji, madencilik, kimya, ana metal sanayi gibi), yatırım malları (Madeni eşya elektrikli veya elektriksiz makine imalatı, otomotiv gemi gibi) ve dayanıklı tüketim malı üreten sanayi sektörleri ile etkileşim halindedir.

Uzun bir geçmişe sahip olan Türk döküm sektörü üretim yöntemleri son yıllarda klasik yöntemlerden çok teknoloji odaklı olma yolunda değişim göstermektedir.

Dünyada her alanda rekabetin ön planda olduğu bir dönem yaşanmaktadır. Bu bağlamda teknoloji, verimlilik, inovasyon ve pazarlama konularına ağırlık verilmelidir. Çünkü günümüzde artık üretim miktarından ziyade katma değeri yüksek, kalite ve teknoloji içerikli ürünler üzerine bir talep oluşmaktadır.

Sektörde 1 adet arge merkezi olması ise, arge ve inovasyon çalışmalarının zayıflığının bir kanıtıdır.

Döküm sektörü, ana sanayi sektörlerine daha çok girdi sağlamak ve bu bağlamda bu sektörlerin güçlü olduğu ihracat pazarlarını hedef almaktadır. Türk döküm sektörü yaklaşık %65 Avrupa'ya ihracat yapmaktadır. Türkiye ihracatçıları Birliği rakamlarına göre; döküm sanayi ihracatı 2014 yılında 20.328 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Mayıs döneminde 7.039 milyon dolardır. Tuik rakamlarına göre; döküm sanayinde ihracat 2014 yılında 6.053 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Nisan döneminde 6.292 milyon dolar, ithalat 2014 yılında 15.316 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Nisan döneminde 3.446 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Düşük karbon teknolojileri ile kalite verimliliği, dijitalleşme ile pratikleşme ve kolaylaşma, globalleşme ile çevreye duyarlı ürünler, üretimin pazara yakınlığı ve yan sanayi ile ana sanayinin üretim lokasyon yakınlığı yakalanmaya çalışılmalıdır. Böylece gelecekte sektör pazarlarında farklılaşma yaratarak rekabet karşısında güçlü olunabilmektedir.

Türk döküm sektöründe otomotiv, ağır vasıta ve ticari araç kalemelerinde Avrupa ülkelerine ihracat yapılmaktadır. 2014 yılında otomotiv ağırlıklı dökümhanelerde kapasite kullanım oranı %60 seviyelerine yükselmiştir. Demir dökümhanelerinde ise, kapasite 2 milyon tona ulaşmış ve 1,2 milyon ton üretim yapılmıştır. Çelik dökümhanelerinin kapasitesi de 300 bin ton civarındadır. 2014 yılında otomotiv, beyaz eşya, inşaat, mobilya ve makine sektörlerinde hafif metal ürün talebinin artması, yerli yatırımlar ve dış pazar gelişmeleri alüminyum döküm sektörünün tam kapasite ile çalışmasına sebep olmuştur. Bu bağlamda alüminyum yüksek basınçlı döküm sanayi her yıl istikrarlı bir şekilde %15 civarında büyüme göstermektedir.

Hammadde kaynaklarımızın yeterli olmaması sebebiyle doların hakim olduğu bölgelerden enerji ve hammadde ithalatımız maliyetleri arttırmakta, Euro da yaşanan düşüş ile de Avrupa ülkelerine yapılan ihracatımız gölgelemektedir. Bu iki faktör sektör için tehdit oluşturmaktadır. 2015 yılında AB ülkelerinin küresel ticaretlerini artırma çabaları yönünde, önemli yardımcı malzeme tedarikçilerinden biri olan ülkemize yönelmeleri sektör için pozitif bir etki yaratacağı öngörülmektedir.

Döküm sanayinde faaliyet gösteren firmalar büyük sanayi kuruluşları (otomotiv, beyaz eşya gibi), KOBİ'ler (makine imal ve inşaat) ve mikro işletmeler (yedek parça gibi) 3 yapıda bulunmaktadır.

Sektörde mühendis, ara ve operatör eleman sıkıntısı yaşanmaktadır. Bu bağlamda sektöre yönelik üniversiteler tarafından destek verilen enstitüler kurulması faydalı olacaktır. Bu bağlamda zaten az bulunan personele tecrübe kazandırma süresi uzadığında maliyetler artmakta ve sektör pazarlarında rekabet hızının çok gerisinde kalmaktadır.

Arazi temini, nakliye ve elektrik enerjisi maliyeti, atıkların bertaraf edilmesi, yetersiz depolama alanları, iş güvenliği uzman sayısının yetersiz kalması, büyük oranda alüminyum ve demir (pik) ithal edilmesi döküm sektörünün önemli sorunları olarak göze çarpmaktadır.

Tüm bu sorunlara yönelik olarak;

- İhtisas OSB'ler kurulması
- Demiryolu ağının hem yurtiçi hem de yurtdışına bağlantılı olarak geliştirilmesi
- Uygun bir enerji politikası hazırlanıp uygulanması
- Akredite laboratuvar sayılarının artırılması
- Depolama alanlarının kurulması için yerel yönetimlerden teşvik alınması
- Sektörün talebini karşılayacak sayıda iş güvenliği uzmanı yetiştirilmesi
- Yerli tesislerde iç piyasanın ihtiyacı olan (alüminyum, demir gibi) hammaddelerin yeterli kalite ve miktarda üretilmesi ile yaşanan tüm sorunlar çözüm bulacaktır.

Son yıllarda Türk döküm sektörü sıçrama yaşasa da, bu konumunu koruyabilmesi ve ileriye taşıması ile hızla gelişen dünyaya ayak uydurabilmesi adına teknoloji, hizmet anlayışı, doğru entegrasyon, verimlilik, çevreye duyarlılık ve enerji konularında yapısal değişikliklere açık olması gerekmektedir.

Kaynaklar:

- Türkiye Döküm Sanayicileri Derneği TÜRKDÖKÜM Dergisi Sayı 33 Ekim Kasım Aralık 2014
- Türkiye Döküm Sanayicileri Derneği TÜRKDÖKÜM Dergisi Sayı 34 Ocak Şubat Mart 2015
- Tuik Dış Ticaret Rakamları
- Türkiye İhracatçı Birlikleri İhracat Rakamları
- Türk Mühendis ve Mimar Odalar Birliği Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası Yeni Dünya, Yeni Eğilimler, Teknolojiler ve Türk Döküm Sektörü Günay YAYLALI